

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro město Bílina

Katalog doporučení

pro předškolní vzdělávání
pro město Bílina

Obsah

Úvod	7
Předmluva	9
Výchozí stav	10
Popis plánování	18
Karty potřeb a opatření	21
Systémová komunikace	22
Sběr dat	31
Spolupráce s rodiči a dětmi	38
Dodatečné vzdělávací příležitosti	49
Fundraising a projektové poradenství	56

Text: Miloš Hrubý

Spolupracovali: Veronika Kamenická, Martin Kovalčík, Romana Tučková-Hahnová

Foto: Iva Zímová (Předškolní klub ČvT, Bílina)

Grafická úprava: Jiří Novák

Úvod

Katalog doporučení pro předškolní vzdělávání pro statutární město Bílina je výstupem projektu „Pojďte do školky!“, který v letech 2013–2015 realizovala organizace Člověk v tísni, o. p. s., ve spolupráci s dalšími osmi partnerskými neziskovými organizacemi. Projekt probíhal v 16 městech (13 krajích) České republiky, konkrétně šlo o Bílinu, Brno, Frýdek-Místek, Hradec Králové, Chomutov, Chrudim, Jihlavu, Kladno, Liberec, Olomouc, Plzeň, Rokycany, Sokolov, Tábor, Ústí nad Labem a Vsetín.

Cílem projektu byla podpora předškolního vzdělání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami. Důraz byl přitom kladen na děti, které vyrůstají v naprosto nevyhovujících podmínkách ubytoven či sociálně vyloučených lokalit. Právě tyto děti nejčastěji vypadávají ze systému předškolní přípravy a přitom ji potřebují nejvíce. Bez ní vstupují na základní školu se značným hendikepem, stojí tak říkajíc na odlišné startovní čáře než jejich vrstevníci, a jejich šance na úspěch značně klesá. Kvalitní předškolní příprava může tento deficit vyrovnat a umožnit těmto dětem hladký nástup na základní školu.

Mezi klíčové aktivity projektu proto mimo jiné patřilo vytvoření a provoz nízkoprahových předškolních klubů. Tyto kluby jsou určeny pro děti ve věku od tří do sedmi let, které vyrůstají v prostředí sociálně vyloučených lokalit, a které se do klasických mateřských škol z různých důvodů nedostanou. Další klíčovou aktivitou projektu byla podpora systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v předškolním vzdělávání. Po celé České republice proběhlo 120 kurzů, kterými prošlo na 2 500 pedagogů. Jejich záměrem bylo zvýšit kompetence pro práci s dětmi se specifickými vzdělávacími potřebami. Třetím cílem projektu „Pojďte do školky!“ pak byla podpora úzké spolupráce školy s poskytovateli sociálně aktivizačních služeb. Záměrem této aktivity bylo vytvořit pro každé město zapojené do projektu lokální vzdělávací plán obsahující konkrétní návrhy, jejichž realizace v následujících letech bude napomáhat tomu, aby se předškolního vzdělávání účastnilo co nejvíce dětí, zejména z řad těch, které dosud z tohoto systému vypadávají. Katalog, který držíte v rukou je výstupem této aktivity pro město Bílina.

Katalog doporučení pro předškolní vzdělávání pro statutární město Bílina byl vypracován na přelomu let 2014 a 2015 pracovníkem lokálních systémových změn bílinské pobočky organizace Člověk v tísni, o. p. s.

Předmluva

Vzdělávání představuje jednu z nejzásadnějších oblastí při řešení problematiky sociálního vyloučení. Dle zprávy OECD z roku 2012¹ představuje právě neúspěch ve vzdělávání značné náklady pro společnost, jelikož lidé s horším vzděláním limitují schopnost ekonomiky dále produkovat, růst a inovovat. Neúspěch ve škole poškozuje sociální soudržnost i mobilitu. Představuje dodatečné náklady pro veřejné rozpočty, které se s těmito dopady musejí vyrovnávat. Snížení neúspěchu ve vzdělávání se vyplatí celé společnosti, úspěšné dokončení úplného středního vzdělání zajišťuje jednotlivcům lepší zaměstnání, čímž se stávají méně závislí na státní pomoci a do veřejných rozpočtů naopak přispívají. Proto jsou investice do předškolního, základního a středního vzdělávání pro všechny, a pro chudé děti zejména, nejen spravedlivé, ale ekonomicky efektivní.

Investice do vzdělávacího systému a provádění systémových změn jsou sice realizovatelné spíše na centrální úrovni (příslibem pozitivních změn může být i únorová novela školského zákona) nicméně i na úrovni lokální lze mnohé dělat. Města, jako zřizovatelé většiny vzdělávacích institucí na svém území, mohou jasně deklarovat zájem o oblast vzdělávání a podporovat realizaci takových opatření, která povedou ke zkvalitnění vzdělávání v jejich městě.

Základním opatřením obsaženém v tomto katalogu, bez něhož by bylo velmi těžké plánovat a realizovat další aktivity, je systémová komunikace. Aby takováto platforma ve městě fungovala, je potřeba, aby se vzděláváním ve městě zabývalo více lidí. Velkým příslibem proto může být fakt, že v koaliční smlouvě je zakotveno zřízení chybějícího odboru školství. Kromě systémové komunikace katalog obsahuje několik dalších opatření, která lze na lokální úrovni realizovat bez nutnosti investovat velké finanční prostředky.

Patří mezi ně základní sběr a analýza dat, podpora mateřských škol při získávání finančních prostředků, rozvoj spolupráce s rodiči a zavádění dodatečných vzdělávacích příležitostí. V rámci nového programového období, především jde o Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání, bude možné čerpat nemalé finanční prostředky, a to třeba i na realizaci výše zmíněných opatření. Velkou výhodou bude, když se město na tyto možnosti připraví, například vytvořením lokální vzdělávací koncepce či přípravou projektových záměrů.

Závěrem mi dovoluťe vyslovit naději, že si vedení města vezme vzdělávání jako svou prioritu, a že se navrženými opatřeními bude zabývat. Tato investice se vyplatí.

Miloš Hrubý
(Člověk v tísni, o. p. s. – pobočka Bílina)

1 OECD (2012), *Equity and Quality in Education: Supporting Disadvantaged Students and Schools*, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/9789264130852-en>

Výchozí stav

Bílina je město na severozápadě České republiky, které leží mezi Mostem a Teplicemi. Žije v něm okolo šestnácti tisíc obyvatel², většina z nich v nově vystavěných sídlištích. Z těch nejznámějších můžeme jmenovat například sídliště U Nového nádraží, sídliště Za Chlumem či Pražské předměstí. V okolí Bíliny se nachází několik velkých zaměstnavatelů, mezi největší patří místní doly, elektrárna a sklárny. Přesto se však Bílina vyznačuje v celorepublikovém srovnání vysokou nezaměstnaností, jejíž hranice přesahuje hranici dvaceti procent. Mnoho zdejších obyvatel má pouze základní kvalifikaci, v důsledku čehož se velmi těžko uplatňují na pracovním trhu.

Gabalova analýza sociálně vyloučených lokalit prokázala v Bílině existenci dvou sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených lokalit: lokalita Důlní (tzv. „azylový dům“) a sídliště Teplické předměstí. Mnoho osob ohrožených sociálním vyloučením žije též na sídlišti Za Chlumem, kde jsou ohrožené domácnosti volně rozptýleny, je těžší je dohledat a nabídnout jim tak možnost využívat stávající nabídku služeb.

Zaměříme-li se na oblast vzdělání, tak velkou překážkou pro jeho rozvoj je neexistence odboru školství. Na radnicích měst, které bychom mohli k Bílině přirovnat (ať už se bavíme o počtu obyvatel či zřizovaných vzdělávacích institucí), přitom tento odbor běžně nalezneme. V Bílině byl však v minulých letech zrušen a jeho agenda přešla na odbor finanční. Tím se však snížily možnosti města tuto oblast podporovat a kontrolovat. Jeho znovuoobnovení by celé věci velmi prospělo.

² Při posledním Sčítání lidu, domů a bytů z března 2011 žilo v Bílině 15 401 obyvatel.

Zrušení odboru školství však neznamená, že by se touto problematikou nadále nikdo nezabýval. V minulosti se oblast vzdělání projednávala na několika různých frontách, především šlo o komunitní plánování a činnost pracovní skupiny Vzdělávání a volný čas. Ta vznikla v rámci lokálního partnerství s vládni Agenturou pro sociální začleňování. Po jejím odchodu zajišťovali její chod zástupci neziskové organizace Člověk v tísni, o.p.s.³

Komunitní plánování probíhalo v Bílině v letech 2006 až 2008 a jeho výsledkem byl Komunitní plán 2008–2010. Z několika pracovních skupin, které v rámci plánování fungovaly, je pro naše potřeby důležitá především **Pracovní skupina pro problematiku dětí, mládeže a rodiny**, a také **Pracovní skupina pro problematiku sociálně vyloučených a osob v krizi**. Je však potřeba upozornit na fakt, že po roce 2008 proces komunitního plánování v Bílině v podstatě přestal fungovat a snahy o jeho oživení končily bohužel většinou neúspěchem. I proto se Komunitní plán 2008–2010 nedomáchal pokračování a většina v něm navržených aktivit nebyla uskutečněna nebo jejich realizace probíhala odděleně, mimo proces komunitního plánování.

Po odchodu Agentury pro sociální začleňování z Bíliny v roce 2013 došlo k tomu, že činnost pracovních skupin pro jednotlivé oblasti dále nepokračovala. Výjimkou byla pouze Pracovní skupina pro problematiku vzdělávání a volného času, za jejíž činnost, jak již bylo zmíněno, převzali zodpovědnost pracovníci společnosti Člověk v tísni, o.p.s. Ve školním roce 2013/2014 se scházela pravidelně 1× měsíčně v předem stanovených termínech. Hlavními body jednání byla témata předškolního a základního vzdělávání ve městě.

Velkou překážkou pro rozvoj vzdělávání je fakt, že v Bílině neexistuje odbor školství. Městu se tím snížily možnosti tuto oblast podporovat a kontrolovat.

A jak se oblasti vzdělávání věnují základní strategické plány města? Před začátkem přípravy Lokálního vzdělávacího plánu v oblasti předškolního vzdělávání pro město Bílina byly tyto dokumty podrobeny analýzám, které měly zjistit, kde a jak se v nich hovoří o vzdělávání. Analyzován byl především Strategický plán rozvoje města Bílina, Strategický plán sociálního začleňování v Bílině 2011–2014 a Komunitní plán města Bílina.

Strategický plán rozvoje města Bílina

Jedná se o dokument z roku 2006. Vzdělávání na základních či středních školách v plánu zahrnuto není. Neobjevuje se v rozvojové vizi města ani v žádné z kritických oblastí. Problematiku vzdělávání nenalezeme ani v jednotlivých SWOT analýzách, není na něj

3 Od října 2015 je za vedení skupiny zodpovědná Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a.s.

zaměřen ani žádný ze strategických cílů ani jednotlivých opatření. Jediná zmínka související se školstvím je obsažena v kapitole „*Jak toho chceme dosáhnout?*“, kde je uvedeno „*zkvalitněním (ovlivněním) rodinné, školní a mimoškolní výchovy.*“

Strategický plán rozvoje je zaměřen na následující kritické oblasti:

- Doprava a životní prostředí
- Podnikání, lázeňství a cestovní ruch
- Bezpečnost
- Sociální rozvoj a bydlení
- Kultura, sport, volný čas

Lze poukázat na to, že v návaznosti na velmi nízkou vzdělanost ve městě by bylo záhodno mít problematiku vzdělání jako jednu z kritických oblastí. Je však pravdou, že tato problematika je řešena v dalších městských dokumentech.

Strategický plán sociálního začleňování v Bílině 2011–2014

Strategický plán sociálního začleňování v Bílině vznikl ve spolupráci města Bílina a Agentury pro sociální začleňování v roce 2010 a podílely se na něm v podstatě všechny relevantní instituce a organizace působící na území města. Vzdělávání je v něm zmiňováno v podstatě v každé z klíčových oblastí, objevuje se již ve vizi „*V Bílině má každý přístup k nástrojům politiky zaměstnanosti, vzdělání a sociální péči.*“ Město deklaruje, že si uvědomuje, že nedostatečné vzdělání a nízká kvalifikace jsou příčinou vzniku dalších negativních jevů. Mezi ty nejčastější můžeme jmenovat zadluženost, nezaměstnanost, problémy s bydlením, problémy dětí ve škole, závislost na sociálních dávkách, špatné právní povědomí, apatie, závislost na lichvářích, neschopnost hospodařit s penězi.

Město si uvědomuje, že nedostatečné vzdělání a nízká kvalifikace jsou příčinou vzniku jevů jako je zadluženost, nezaměstnanost, problémy s bydlením, problémy dětí ve škole ...

O vzdělání se dočteme také ve SWOT analýzách. Pro oblast bezpečnost a prevence sociálně patologických jevů je ve slabých stránkách zmiňováno „*Výchovné poradenství a preventivní aktivity na ZŠ fungují špatně nebo nedostatečně (metodik prevence)*“ a „*Absence učňovského školství*“. Problematika vzdělávání, především toho sekundárního, se více objevuje v kapitole týkající se zaměstnanosti. Autoři upozorňují na nízkou úroveň vzdělanosti, absenci SOU a OU, diagnostiku dětí ze sociálně vyloučených lokalit, prostupnost primárního a sekundárního vzdělávání či možnost dodělání ZŠ. Toho se týká i jeden

z dlouhodobých cílů: „V Bílině je do roku 2013 poskytován specifický program zaměřený na pokračování v sekundárním vzdělávání a získávání kvalifikace pro uplatnění na trhu práce“. Ten je pak rozveden do bodu „Vytvoření specifického programu v rámci Nízkoprahového zařízení pro mládež od 15 do 26 let, který propojuje podporované vzdělávání a podporované zaměstnávání.“

Samotná oblast vzdělávání a volného času se pak zaměřuje především na předškolní vzdělávání: „V oblasti Vzdělávání a volného času je klíčovým principem využívání předškolního vzdělávání a přípravy na přechod do základních škol. Další zvolenou strategií je rozšířit nabídku vzdělávání v Bílině o učební obory s ohledem na poptávku na trhu práce a rozšířit stávající kapacity nabídky volnočasových aktivit v sociálně vyloučených lokalitách a lokalitách, které jsou sociálním vyloučením ohroženy.“ Ve slabých stránkách je zde kromě již výše zmíněného uvedena absence motivačních programů pro rodiče související se sekundárním vzděláváním. Kromě předškolního vzdělávání je pak hlavním cílem též nabídka učňovského oboru pro mládež v Bílině.

Do Strategického plánu měl být zařazen ještě problém záškoláctví, bohužel nedošlo k revizi plánu. Jinak je problematika vzdělání v dokumentu zmiňována velmi často, zasahuje do všech oblastí a jsou na ní navázány konkrétní cíle a opatření. Zároveň si jednotliví aktéři uvědomují jednotlivé nedostatky a dokáží je popsat.

Komunitní plán města Bílina

Komunitní plánování v Bílině začalo v září 2006 a jeho výsledkem bylo vytvoření Komunitního plánu na roky 2008–2010. Tento dokument se oblasti vzdělávání věnuje v některých společných opatřeních, především se na ni však zaměřuje v opatřeních skupin:

- Děti, mládež a rodina
- Dlouhodobě nezaměstnaní
- Osoby sociálně vyloučené a osoby v krizi

Velmi zajímavé je, že v rámci setkávání skupiny **Děti, mládež a rodina** se řešila též již zmíněná problematika záškoláctví. Jedním z opatření této skupiny bylo pravidelné setkávání přestupkové komise. V komunitním plánu je toto opatření popsáno následujícím způsobem: „Bílinské základní školy se setkávají s častými problémy v oblasti komunikace s rodiči v plnění pravidelné školní docházky dětí a řešení negativních jevů v edukativním procesu školních dětí. Tyto situace v případě, že nestačí opatření školy, podstupují přestupkové komisi. Opatření: Zefektivnění činnosti přestupkové komise, která bude spočívat v nastavení mechanismů spolupráce mezi OSPODem a bílinskými školami. Jednotlivé kauzy budou řešit odborníci s dostatečnou kvalifikací. Komise bude mít možnost přizvat na řešení kauz externí spolupracovníky. Činnost přestupkové komise bude kontrolovat a vyhodnocovat nadřízený orgán – kontrolní výbor města.“ Výstupem tohoto opatření má být snížení

případů neomluvených hodin žáků, rodiče budou v méně případech omlouvat záškoláctví. Dalším bodem této skupiny bylo zvýšení vzdělanosti zaměřením na předškolní vzdělávání a doplnění základního vzdělání.

Výstupy skupiny **Dlouhodobě nezaměstnaní** jsou velmi často zaměřeny na zvyšování kvalifikace a možnosti spolupráce se zaměstnavateli. Jedním z opatření je například ustavení koordinačního orgánu podporované praxe a zaměstnávání. V rámci tohoto opatření má být ustaven „*koordinační orgán (osoba nebo organizace), který bude cíleně získávat informace o možnostech zaměstnavatelů, potřebách učňovských zařízení a středních škol či potřebách klientů v oblasti podporované praxe po dokončení vzdělávání, případně v rámci rekvalifikace.*“ Na toto opatření navazují realizace odborných přednášek a exkurzí.

Poslední skupinou, ve které nalezneme zmíněnou oblast vzdělávání, je skupina pro **Osoby sociálně vyloučené a osoby v krizi**. V jejích vizích nelezeme například následující body:

- Bílina realizuje (sociálně vzdělávací) služby zaměřené na podporu vzdělávání dětí v době školní docházky, podporu spolupráce mezi rodinou a školou a podporu dokončení školní docházky pro děti i jejich rodiče.
- Bílina realizuje předškolní přípravu dětí a s ní související službu zaměřenou na zvyšování kompetencí rodičů v oblasti předškolní přípravy.
- V Bílině jsou realizovány projekty zaměřené na podporu profesního uplatnění a profesní orientaci.

V rámci jednotlivých opatření se pak výstupy zaměřují, kromě zachování a rozšíření služby Podpora vzdělávání, též na zvýšení motivace rodin při plnění školní docházky a v rámci studia dětí na středních školách, případně v učňovských zařízeních. Součástí tohoto opatření je i bod, který říká, že „*v Bílině budou realizovány cílené přednášky, workshopy, semináře či individuální rozhovory zaměřené na motivaci k dalšímu vzdělávání po ukončení školní docházky pro rodiny žijící v podmínkách sociálního vyloučení nebo ohrožené sociálním vyloučením.*“

Ačkoli Komunitní plán reagoval téměř na všechny problémy, které se v daném období v Bílině vyskytovaly, realizace výše zmíněných opatření už tak ideální nebyla. Došlo totiž k personální změně na postu manažera komunitního plánování a do roku 2012 se na tomto poli nedělo vůbec nic. V současné době se však povedlo tento proces znovu oživit, nadále však s velkými rezervami. Je potřeba městu připomenout důležitost celého procesu, pokusit se připravit Komunitní plán na další roky.

Předškolní zařízení v Bílině

Další součástí analýzy výchozího stavu je také zmapování možností předškolního vzdělávání, které jsou pro děti v Bílině dostupné. Ve městě je v současné době celkem sedm mateřských škol, v podstatě se ale jedná o tři právní subjekty s několika odloučenými pracovišti. MŠ Síbova má odloučené pracoviště na MŠ Aléská a MŠ Žižkovo údolí, MŠ Švabinského I na MŠ Švabinského II a odloučeným pracovištěm MŠ Čapkova je MŠ Za Chlumem. Kromě mateřských škol jsou v Bílině zřizovány dvě přípravné třídy při ZŠ Lidická a ZŠ Za Chlumem, znovuotevření přípravné třídy znovu plánuje také ZŠ Aléská. Další alternativu nabízí předškolní klub zřizovaný společností Člověk v tísni, o.p.s.

V Bílině je v současné době celkem sedm mateřských škol, dvě přípravné třídy při základních školách a jeden nízkoprahový předškolní klub.

V rámci přípravy lokálního vzdělávacího plánu jsme pracovali s údaji, které se nám povedlo získat během školního roku 2013/2014 nebo na začátku roku 2014/2015. Jedná se především o data získaná od mateřských škol, základních škol či dětských lékařů. Tato data nám pomohla k získání základního přehledu o stavu předškolního vzdělávání a zároveň k získání co nejpřesnějšího údaje o počtu dětí, které vypadávají z jakéhokoli předškolního vzdělávání.

Získat relevantní data a údaje se podařilo především díky nastavení komunikace na poli vzdělávání v Bílině, nicméně je potřeba doplnit, že se jedná pouze o velmi jednoduchý sběr a další zpracování dat. Do budoucna by bylo dobré, aby město Bílina pověřilo osobu, která by realizovala pravidelný sběr a analýzu dat, porovnávala získaná data, připravovala statistické výstupy apod.

Mateřské školy

Celková kapacita mateřských škol v Bílině je 475, dle údajů zaslaných vedením školek je pro školní rok 2014/2015 v Bílině 56 volných míst. Kromě běžných mateřských škol funguje v Bílině od roku 2006 nízkoprahová předškolní příprava s kapacitou 12 míst, kterou provozuje společnost Člověk v tísni, o.p.s.

V následující tabulce je uvedena aktuální kapacita jednotlivých mateřských škol včetně aktuální naplněnosti k září 2014 a počtu dětí s odkladem povinné školní docházky. Tento údaj byl zjišťován proto, aby jej bylo možné porovnat s celkovým počtem dětí s odkladem povinné školní docházky a zjistit tak, kolik těchto dětí nedochází do žádného z typů předškolních zařízení.

Mateřská škola	Aktuální kapacita	Aktuální naplněnost	Počet dětí s OŠD
MŠ Čapkova	100	84	4
MŠ Za Chlumem	75	60	1
MŠ Sívova	75	63	2
MŠ Aléská	50	49	0
MŠ Žižkovo údolí	50	48	0
Sídlíště Kamenná	75	68	1
Sídlíště Zahradní	50	47	1
Celkem	475	419	9

Zápis do MŠ probíhá v jednom dni většinou v dubnu nebo v květnu – termín je určen po dohodě se zřizovatelem. Rodiče si vyzvednou potřebné formuláře, vyplní a doručí je do týdne zpět, následně jsou zveřejněna „čísla jednací“ přijatých (příp. nepřijatých) dětí.

Přípravné třídy

V Bílině jsou v současné době zřizovány dvě přípravné třídy. Jedna na ZŠ Lidická, druhá na ZŠ Za Chlumem. Obě mají kapacitu patnácti žáků. V minulosti byla přípravná třída zřízena i na ZŠ Aléská, ale dle ředitelky o ni nebyl ze strany rodičů zájem.

Naopak dle ředitelky ZŠ Lidická je zájem obrovský a potřebovali by zřídit ještě jednu třídu. Pro školní rok 2014/2015 je tak například pro přípravnou třídu na ZŠ Lidická udělena výjimka a kapacita je navýšena na devatenáct dětí. V Bílině funguje systém spádových oblastí, tzn. že přípravné ročníky nemají za následek to, že by se na některé škole kumulovali žáci pocházející ze sociálně znevýhodněného prostředí. Navíc kapacita bílinských základních škol je z větší části naplněna.

Předškolní klub

Další alternativou je předškolní klub, který od roku 2006 v Bílině provozuje místní pobočka společnosti Člověk v tísni, o.p.s. Klub je určen pro děti ve věku od tří do šesti let, resp. do nástupu povinné školní docházky. Kapacita předškolního klubu je patnáct dětí. Navštěvují ho především děti z chudých rodin, které z nejrůznějších důvodů nenavštěvují jiné předškolní zařízení, a které jsou tak ohroženy budoucím školním neúspěchem. Předškolní klub je poskytován zdarma a je otevřen v dopoledních hodinách.

Cílem pracovníků klubu je nejen připravit děti na zápis, jejich hlavní snahou je jejich umístění do běžných mateřských škol či přípravných tříd. Proto se ve spolupráci s některými mateřskými školami začaly organizovat tzv. adaptační dny.

Počty dětí předškolního věku v Bílině

Pro potřeby dalších aktivit směřujících ke zlepšení předškolního vzdělávání jsme se pokoušeli zjistit co nejpřesnější počty dětí, které se v Bílině nacházejí v předškolním věku. Kromě údajů Českého statistického úřadu (v letech 2008–2011 se v Bílině narodilo celkem 745 dětí) jsme využili také dat získaných od dětských lékařů, mateřských a základních škol či z monitoringu v lokalitách.

V následující tabulce jsou uvedena data od dětských praktických lékařů⁴, která uvádějí celkový počet v jednotlivých ročnících. Pro potřeby projektu byla získávána data vztahující se k ročníkům 2008–2011, tedy ročníkům, jichž se (alespoň částečně) předškolní vzdělávání týká. Při porovnání s údaji ČSÚ je rozdíl u daných ročníků 131 dětí.

Rok narození / pediatr	2008	2009	2010	2011	Celkem
MUDr. Hanzlíková	68	63	61	59	251
MUDr. Tetřevová	48	51	50	44	193
MUDr. Feninová	84	69	73	60	286
MUDr. Shaladenová	36	34	44	32	146
Celkem	236	217	228	195	876

Z výpočtů vycházejících z údajů od dětských lékařů je v Bílině odhadem 650 dětí předškolního věku. Pokud od tohoto počtu odečteme všechny děti docházející do jakéhokoli předškolního zařízení v Bílině, zůstává nám 186 dětí, které nedocházejí do žádného předškolního zařízení (některé z nich mohou např. dojíždět do mateřských škol v okolních městech).

4 Předpokládáme, že většina dětí žijících na území města Bílina dochází k dětskému lékaři v Bílině.

Popis plánování

Město Bílina spolupracovalo v letech 2010–2013 s Agenturou pro sociální začleňování. V rámci vytváření Strategického plánu sociálního začleňování byly vytvořeny pracovní skupiny, které se pravidelně scházely nad jeho tvorbou. Po odchodu Agentury v roce 2013 došlo k tomu, že činnost pracovních skupin pro jednotlivé oblasti dále nepokračovala. Výjimkou byla pouze Pracovní skupina pro problematiku vzdělávání a volného času. Tuto skupinu bylo možné zachovat také díky projektu „Pojďte do školky!“, jehož realizátorem je společnost Člověk v tísni, o.p.s. Kromě důrazu na plánování a tvorbu vzdělávací koncepce se projekt zaměřuje také na vzdělávání pedagogů a činnost nízkoprahových předškolních klubů.

Její činnost navazuje na fungující agenturní skupinu pro tuto oblast a částečně vychází z témat, která se na zde projednávala. Ve školním roce 2013/2014 byla skupina vzdělávání realizována pravidelně 1x měsíčně v předem stanovených termínech a účastnilo se jí celkem 25 osob. Byli mezi nimi zástupci mateřských škol, základních škol, relevantních odborů města, Úřadu práce, Domu dětí a mládeže, společnosti Člověk v tísni, o.p.s., později také zástupci některých politických subjektů.

Pro celkový proces plánování a tvorbu vzdělávací koncepce bylo mimo jiné velmi důležité podpoření projektu „Zvyšování kvality základního vzdělávání“, jehož realizátorem je město Bílina. Především díky tomuto projektu, který započal v červnu 2014, bylo možné pro školní rok 2014/2015 předat agendu spojenou s vedením skupiny vzdělávání zástupců města, resp. zástupců Regionální rozvojové agentury, a.s. (RRA).

Ve školním roce 2013/2014 se v rámci předškolního vzdělávání kladl důraz především na systémovou komunikaci ve městě či sběr dat zaměřený na předškolní vzdělávání. Mezi tématy však figurovaly také fundraising, motivace rodičů a s ní související adaptační dny, řešení problematiky dětí s odkladem školní docházky apod. V rámci přípravy opatření zaměřeného na systémovou komunikaci bylo třeba vyjít z předpokladu, že vzájemná komunikace a spolupráce všech rozhodujících aktérů je pro realizaci dalších aktivit v oblasti vzdělávání klíčová. Funkční platforma setkávání by měla být dle členů skupiny zájmem města, to by tento zájem mělo jasně deklarovat a podílet se na realizaci a koordinaci setkávání skupiny vzdělávání. K tomu výrazně pomohl i výše zmíněný projekt, díky němuž se počet pracovníků zabývajících se vzděláváním ve městě navýšil o osm osob, a který umožnil předání vedení skupiny městu, resp. agentuře, která vyhrála příslušné výběrové řízení.

Velmi významnou aktivitou bylo také získávání relevantních dat souvisejících s předškolním vzděláváním. Bylo zapotřebí zjistit celkové kapacity mateřských škol, přípravných tříd a dalších zařízení poskytujících předškolní vzdělávání, ale také celkové počty dětí předškolního věku, počty dětí s odkladem školní docházky apod. Data byla v rámci projektu „Pojďte do školky!“ sbírána lokálním plánovačem, na jejich získávání se výrazně podílely mateřské i základní školy a spolupráce s nimi byla v tomto ohledu výborná. Ke sběru dat byla také využita spolupráce s dětskými lékaři, kteří poskytli data o počtech dětí v jednotlivých ročnících, které mají ve své evidenci (viz minulá kapitola).

V Bílině nenavštěvuje žádné předškolní zařízení cca 180 dětí, a to i přes to, že ve všech mateřských školách bylo na začátku školního roku 2014/2015 celkem 56 volných míst.

Toto číslo pomohlo získat celkem přesný odhad celkového počtu dětí předškolního věku v Bílině a zároveň odhad počtu dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání. Jeho hodnota byla překvapivě vysoká, jedná se o cca 180 dětí, které nenavštěvují žádné předškolní zařízení, a to i přes to, že ve všech mateřských školách bylo na začátku školního roku 2014/2015 56 volných míst.

Z těchto důvodů je jedno z opatření zaměřeno na motivaci rodičů k předškolnímu vzdělávání svých dětí. S tím souvisejí především adaptační dny, které proběhly ve spolupráci předškolního klubu společnosti Člověk v tísni, o.p.s., a MŠ Švabinského. Tyto adaptační dny si kladly za cíl ukázat prostředí mateřské školy dětem z předškolního klubu i jejich rodičům a přesvědčit je, aby své děti umístili do běžné mateřské školy.

Je zcela zřejmé, že zařazování dětí se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných mateřských škol klade zvýšené nároky na školní prostředí, pomůcky a lidské zdroje. Je tedy nezbytné, aby personál mateřských škol měl přístup ke kvalitnímu vzdělávání

(které bylo nabízeno i v rámci tohoto projektu) a dalším službám (např. supervize, koučing, možnost využití psychologa či speciálního pedagoga). K tomu je ale potřeba zajistit podmínky a finance. Problematickou financování vzdělávacích služeb a aktivit ve městě řeší karta opatření zaměřená na fundraising, jejímž hlavním cílem je zajištění dostatečných personálních a odborných kapacit zaměřených na fundraising tzv. „měkkých projektů“, především pak pro oblast vzdělávání a pro oblast sociální. Kvalitnější podmínky by měly být vytvořeny pro vícezdrojové financování mateřských škol a dalších institucí, ze strany města by měly mít tyto instituce maximální možnou podporu při vyhledávání, přípravě a realizaci projektových výzev. Mateřské školy by měly prohlubovat své znalosti a zkušenosti při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů a vědět, jak tyto projekty řídit a administrovat.

Na začátku školního roku 2014/2015 byla agenda skupiny vzdělávání předána zástupcům Regionální rozvojové agentury, a.s., která pro město zajišťuje v rámci projektu „Zvyšování kvality základního vzdělávání“ přípravu a tvorbu lokální vzdělávací koncepce pro ORP Bílina. Proběhlo několik schůzek, na kterých byly zástupcům RRA předány všechny důležité materiály, kontakty, zkušenosti. V tomto školním roce se do činnosti skupiny zapojili také zástupci některých politických stran a hnutí v Bílině.

Ačkoli by se mohlo zdát, že zmíněná opatření představují finanční zátěž pro rozpočet města, realizace většiny z nich je závislá hlavně na ochotě jednotlivých subjektů zapojit se do jejich plnění.

Pro tento školní rok je jedním z hlavních témat obnovení činnosti bílinského odboru školství, což všichni členové skupiny vnímají jako prioritní, jelikož by byla zajištěna mnohem větší podpora všech školských institucí ve městě. To, jakým způsobem bude oblast vzdělávání ve městě řízena, bude záležet na novém vedení města. Jelikož říjnové komunální volby byly zneplatněny, došlo 31. 1. 2015 k opakování voleb. Dle jejich výsledků dojde k velmi výrazné změně ve vedení města. Z některých předběžných informací, vycházejících z jednání se zástupci některých politických subjektů či jednání pracovní skupiny vzdělávání, se za jednu z priorit považuje právě obnovení tohoto odboru. To by mohlo výrazně přispět k realizování jednotlivých opatření a aktivit.

Ačkoli by se mohlo zdát, že všechna výše zmíněná opatření představují finanční zátěž pro městský rozpočet, tak většina z nich je v podstatě beznákladová a jejich realizace je závislá především na ochotě jednotlivých subjektů zapojit se do jejich plnění. Návrh jednotlivých opatření je výsledkem spolupráce několika subjektů působících na poli vzdělávání ve městě a lze předpokládat, že tato spolupráce bude probíhat i v dalším období. Je však potřeba, aby tyto aktivity byly podporovány i vedením města. Doufáme, že tento materiál bude pro vedení města inspirativní, že jej podpoří a do budoucna bude za jeho podpory realizován, doplňován a aktualizován.

Karty potřeb a opatření

Na následujících stránkách naleznete několik kapitol, které se skládají z tzv. „karet potřeb a opatření“. Karty vznikaly v průběhu realizace projektu „Pojďte do školky!“ pro potřebu tvorby konkrétních návrhů, jaké aktivity může v dalších letech město realizovat se záměrem zpřístupnit systém předškolního vzdělávání co největšímu počtu dětí. V první fázi plánování bylo určeno pět významných faktorů, které systém předškolního vzdělávání ovlivňují ve všech městech a obcích.

Pro přehlednost jednotlivých návrhů pro konkrétní města pak byl zvolen formát těchto karet potřeb, ve kterých jsou stručně u každého z pěti faktorů identifikovány základní potřeby, popsána současná situace ve městě a vize, čeho má být dosaženo. Na karty potřeb pak navazují karty popisující navrhovaná opatření, v nichž jsou navrhovány konkrétní činnosti vedoucí k určeným cílům, postupy, realizátoři aktivit.

Karty potřeb a opatření se věnují těmto pěti faktorům ovlivňujícím situaci v předškolním vzdělávání:

- **systémová komunikace** – věnuje se zapojení jednotlivých aktérů do komunikace a výměny informací
- **sběr dat** – navrhuje způsob, jak zjistit alespoň přibližný počet dětí, které vypadávají ze systému předškolní výchovy
- **spolupráce s rodiči a dětmi** – apeluje na zapojení rodičů, kteří tvoří důležitou součást předškolní výchovy
- **dodatečné vzdělávací příležitosti** – popisuje, jak je možné využívat dalších alternativních zařízení, která poskytují dětem předškolní přípravu v případě, že tyto děti nenavštěvují běžnou mateřskou školu či přípravný ročník
- **fundraising a projektové poradenství** – věnuje se možnostem získávání finančních prostředků, které by bylo možné investovat do posílení předškolní výchovy

Všechna tato navrhovaná opatření, v této publikaci ve formě doporučení, by mohla do budoucna sloužit jako inspirace při snaze zapojit do předškolního vzdělávání i ty děti, které na něj v současnosti nedosáhnou.

Navrhovaná doporučení, s výjimkou „fundraisingu a projektového poradenství“, nejsou finančně náročná a vychází zejména z osobní aktivity místních významných aktérů (odbor školství, odbor sociálních věcí, vedení základních a mateřských škol, lokálních NNO, PPP, SVP apod.).

Systémová komunikace

Systémovou komunikací rozumíme proces, který je založen na řízené a pravidelné komunikaci mezi zástupci zřizovatelů škol (školských odborů, sociálního odboru), vedením mateřských a základních škol a nestátními neziskovými organizacemi. Cílem je zajistit spolupráci všech, kteří jsou v daném městě aktéry vzdělávacího procesu. Výsledkem této spolupráce by mělo být jednak vytváření dlouhodobé koncepce vzdělávání daného města či obce, jednak zaměření se na řešení aktuálních problémů, a to zejména s ohledem na realizaci opatření napomáhajících k podpoře vzdělávání u dětí jak předškolního, tak školního věku.

Pro potřeby tohoto materiálu hovoříme zejména o vzdělávání předškolním. Cílem aktivit navrhované platformy proto bude zejména včasné vyhledávání dětí, které podporu v předškolním věku budou potřebovat a průběžná podpora a dohled nad realizací opatření, která situaci v předškolním vzdělávání v daném městě či obci řeší.

Ačkoli byl v minulosti v Bílině zrušen Odbor školství, neznamená to, že by se touto problematikou ve městě nadále nezabývali. Tato problematika se v minulosti projednávala v rámci Komunitního plánování v Bílině a v rámci Lokálního partnerství. Po odchodu Agentury pro sociální začleňování z Bíliny převzali realizaci setkávání skupiny vzdělávání zástupci společnosti Člověk v tísni, o.p.s., v současné době skupinu svolává a organizuje Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a.s., a to v rámci projektu Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku, jehož realizátorem je město Bílina.

Tento projekt končí v červnu 2015, poté bude vedení této skupiny na městě. V plánu je obnovení činnosti Odboru školství, do jehož agendy by organizace skupiny vzdělávání patřila.

Potřeby

Existence funkční platformy setkávání zástupců všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání (předškolního, základního i středního), za jejíž realizaci je zodpovědné město Bílina.

Příprava návrhů opatření a služeb zaměřených na systémová řešení problematiky vzdělávání na lokální úrovni a zároveň realizace těchto aktivit.

Zpracování lokálních vzdělávacích koncepcí ve vztahu k mateřským a základním školám.

Město se aktivně zajímá o fungování jím zřizovaných vzdělávacích institucí, umí identifikovat jejich potřeby a včasné a efektivně na ně reagovat.

Současný stav

V současné době v Bílině funguje pravidelné setkávání skupiny vzdělávání, a to 1× měsíčně každý třetí pátek v měsíci. Ve školním roce 2013/2014 skupinu svolával a vedl zástupce regionální pobočky společnosti Člověk v tísni, o.p.s., a lze předpokládat, že bez zapojení této NNO by k tomuto setkávání nedocházelo. Proto je stále více kladen důraz na to, aby tuto platformu setkávání realizovalo město Bílina, a to aktivně a s vědomím důležitosti této platformy. Ve školním roce 2014/2015 tak bude činěno za pomoci Regionální rozvojové agentury Ústeckého kraje, a.s.

Skupiny vzdělávání se v současné době účastní zástupci bílinských základních a mateřských škol, OSPODu, ÚP Teplice, města Bílina, DDM, společnosti Člověk v tísni, o.p.s., Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, Oddělení nemovitostí a investic a dalších.

Město v současné době nemá Odbor školství, tuto sekci má pod sebou Finanční odbor.

V současné době se v Bílině realizuje projekt OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku, a právě díky tomuto projektu jsou zajištěny personální kapacity pro realizaci tohoto opatření. Do června 2015 bude toto opatření pro město realizovat Regionální rozvojová agentura Ústeckého kraje, a.s. (dále jen RRA). Budoucí vedení města plánuje obnovení činnosti Odboru školství.

Cílový stav

Hlavním z cílů je jasná deklarace zájmu ze strany města o oblast vzdělávání a aktivní zapojení do řešení této problematiky. Město pravidelně komunikuje se zástupci všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání, a to buď individuálně, nebo pomocí pravidelných setkání a ve spolupráci s partnery zpracovává a pravidelně aktualizuje lokální vzdělávací koncepci a je zodpovědné za realizaci jednotlivých aktivit. Zajímá se také o fungování jednotlivých vzdělávacích institucí, které zřizuje a vytváří podmínky pro inkluzivní vzdělávání tím, že podporuje vedoucí pracovníky škol a učitele formou metodického vedení, fundrisingu, apod.

Akce pro zavedení

- Město jasně deklaruje zájem o oblast vzdělávání formou prohlášení.
- Město Bílina určí osobu/y zodpovědnou/é za oblast vzdělávání. Za stavu, který v současnosti panuje, je ideálním řešením rozdělení klíčových oblastí (kam patří také školství) mezi jednotlivé radní. K tomu však nedojde dříve než po komunálních volbách 2014.
- Ve městě bude znovu zřízen potřebný Odbor školství, nebo alespoň funkční oddělení, které bude působit pod jiným, již existujícím odobrem.
- Město převeze zodpovědnost za realizaci skupiny vzdělávání – lze využít kapacity projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku.

Priorita, termíny, harmonogram

1. setkávání skupiny vzdělávání bude i nadále probíhat 1× měsíčně v přesně stanovenou dobu – do června bude realizovat RRA, poté by měla být tato agenda předána zodpovědné osobě určené vedením města (pouze do obnovení činnosti Odboru školství, pak by za setkávání skupiny vzdělávání měl být zodpovědný tento odbor).
2. bude vytvořena lokální vzdělávací koncepce – do června 2015

Přenesení zodpovědnosti za klíčovou oblast vzdělávání na konkrétního zástupce města Bílina

Cíle činnosti

Cílem opatření je udržení platformy setkávání skupiny vzdělávání a přenesení zodpovědnosti za její realizaci na město Bílina.

Jelikož město Bílina v současné době nemá Odbor školství a tato agenda spadá pod Finanční odbor, není oblasti vzdělávání věnován dostatečný prostor.

Je důležité, aby se město klíčovou oblastí vzdělávání více zabývalo, a to alespoň do té míry, že jeden z hlavních představitelů města (nejlépe radní) oficiálně převezme zodpovědnost za řízení školství. V plánech nového vedení města je též obnovení činnosti Odboru školství.

Ve školním roce 2014/2015 je za činnost skupiny zodpovědná společnost RRA, od nového školního roku a do zahájení činnosti Odboru školství by měl být touto činností pověřen zástupce města.

Kroky k naplnění cíle

1. Pokračování setkávání skupiny vzdělávání pod vedením města.
2. Rada města zvolí jednoho ze svých členů jako radního pro oblast školství – červen 2015.
3. Rada města vytvoří a schválí materiál, ve kterém budou popsány oblasti činnosti tohoto radního a také jeho kompetence – červen 2015.
4. Ve městě bude znovu zřízen Odbor školství – začátek roku 2016.

Intervence k zajištění činnosti

- zahájení aktivit směřujících k obnovení činnosti Odboru školství ve městě – příprava agendy odboru, personálního zajištění, financování odboru apod.
- zajištění pokračování setkávání skupiny vzdělávání po skončení projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku (minimálně do začátku činnosti Odboru školství)

Zahájení činnosti

Březen 2015

Harmonogram	Květen /2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání, dokončování Lokálního plánu vzdělávání
	Červen /2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání, dokončování Lokálního plánu vzdělávání. konec projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku, předání agendy skupiny na městem pověřenou osobu. Rada města zvolí jednoho ze svých členů jako radního pro oblast školství; Rada města vytvoří a schválí materiál, ve kterém budou popsány oblasti činnosti tohoto radního a také jeho kompetence. Bude připraven plán na zřízení Odboru školství
	Září /2015	zahájení činnosti skupiny vzdělávání pro školní rok 2015/2016. zahájení aktivit směřujících k zahájení činnosti Odboru školství na začátku roku 2016
	Leden /2016	zahájení činnosti Odboru školství
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Město Bílina, RRA	
Na činnosti spolupracuje	Člověk v tísni, o.p.s., mateřské a základní školy v Bílině, zástupci relevantních odborů a oddělení (OSVZ, OSPOD, ONI...), ÚP Teplice, DDM...	
Počty osob, kterých se opatření týká	Toto opatření se dotkne všech dětí a mladých lidí, kteří navštěvují nějaké vzdělávací zařízení ve městě a jejich rodičů.	
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje finanční podporu.	

Předpokládaná rizika/ Problémová místa

- ukončení činnosti skupiny vzdělávání (např. nebude určena zodpovědná osoba, která bude za činnost skupiny zodpovědná ve školním roce 2015/2016)
- nedostatek finančních prostředků pro zahájení činnosti Odboru školství a jeho personální obsazení

Způsoby hodnocení kvality/ efektivity

- 1× za měsíc bude v pravidelném termínu realizována skupina vzdělávání a z těchto jednání budou zápisy.
- Bude vytvořena lokální koncepce vzdělávání ve městě na dané období (1× ročně bude revidována a aktualizována).
- Zodpovědný pracovník města bude v intervalu 3 měsíců podávat vedení města souhrnnou zprávu o stavu vzdělávání ve městě a jednotlivých realizovaných opatřeních, připravovaných aktivitách apod.
- Zápis z jednání RM, na kterém bude zvolen konkrétní radní zodpovědný za oblast vzdělávání ve městě.
- Materiál vytvořený a schválený RM, který bude jasně popisovat oblasti činnosti tohoto radního a také jeho kompetence.

Pravidelná setkávání skupiny vzdělávání

Cíle činnosti

- zajištění funkční platformy pro setkávání osob zodpovědných za oblast vzdělávání či příbuzných oblastí (sociální, zdravotní apod.)
- vytvoření lokální vzdělávací koncepce předškolního vzdělávání v Břilině
- vytvoření lokální vzdělávací koncepce základního vzdělávání v Břilině
- pravidelná aktualizace lokálních vzdělávacích koncepcí
- zajištění financování jednotlivých opatření

Kroky k naplnění cíle

Jelikož setkávání skupiny vzdělávání probíhá, není potřeba tuto platformu vytvářet, ale pouze pokračovat v její činnosti a dále ji rozvíjet. V současné době ji realizuje zástupce společnosti RRA, a to do června 2015.

Bude připraven plán činnosti pracovní skupiny na celý školní rok zaměřený na jednotlivé oblasti vzdělávání ve městě (předškolního i základního) a na tvorbu lokálních vzdělávacích koncepcí.

Motivace jednotlivých členů skupiny k pravidelné účasti na jednotlivých jednání a k realizaci jednotlivých opatření a aktivit.

Intervence k zajištění činnosti

- určení pravidelného termínu jednání (v současné době je to vždy třetí pátek v měsíci)
- vytvoření plánu činnosti pracovní skupiny (nejlépe vždy na celý školní rok)
- tvorba a distribuce pozvánky na jednotlivá setkání včetně plánované agendy setkání
- tvorba a distribuce zápisu ze setkání všem členům skupiny a dalším relevantním subjektům
- stanovení priorit, rozdělení a plnění úkolů

Zahájení činnosti

Listopad 2013

Harmonogram	Květen/2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání, dokončování Lokálního plánu vzdělávání
	Červen/2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání, dokončování Lokálního plánu vzdělávání.
		konec projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku, předání agendy skupiny na městem pověřenou osobu.
		Rada města zvolí jednoho ze svých členů jako Radního pro oblast školství; Rada města vytvoří a schválí materiál, ve kterém budou popsány oblasti činnosti tohoto radního a také jeho kompetence. Bude připraven plán na zřízení Odboru školství
	Září/2015	zahájení činnosti skupiny vzdělávání pro školní rok 2015/2016 pod vedení osoby pověřené vedením města
		zahájení aktivit směřujících k zahájení činnosti Odboru školství na začátku roku 2016
	Říjen/2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání
Doporučená zodpovědnost	Listopad/2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání
	Prosinec/2015	setkání pracovní skupiny vzdělávání
	Leden/2016	zahájení činnosti Odboru školství, skupina vzdělávání již bude fungovat pod vedení pracovníka tohoto odboru
Na činnosti spolupracuje	Město Bílina, RRA	
	Člověk v tísni, o.p.s., mateřské a základní školy v Bílině, zástupci relevantních odborů a oddělení (OSVZ, OSPOD, ONI...), ÚP Teplice, DDM...	
Počty osob, kterých se opatření týká	Toto opatření se dotkne všech dětí a mladých lidí, kteří navštěvují nějaké vzdělávací zařízení ve městě a jejich rodičů.	

Předpokládaný rozpočet na činnost

- pronájem místnosti – pokud bude realizováno v prostorách MěÚ Bílina, měl by být pronájem zdarma.
- občerstvení – není zcela nutné, pokud bude, bude se jednat o velmi malé náklady.
- pracovník zodpovědný za vedení skupiny vzdělávání – jeho mzdové náklady (zatím hrazeno z projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku).

Předpokládaná rizika/ Problémová místa

- neochota důležitých aktérů docházet na setkávání skupiny
- nezajištění personálních kapacit zajišťujících činnost skupiny vzdělávání

Způsoby hodnocení kvality/ efektivity

- 1× za měsíc bude v pravidelném termínu realizována skupina vzdělávání a z těchto jednání budou zápisy.
- Bude vytvořena lokální koncepce vzdělávání ve městě na dané období (1× ročně bude revidována a aktualizována).
- Zodpovědný pracovník města bude v intervalu 3 měsíců podávat vedení města souhrnnou zprávu o stavu vzdělávání ve městě a jednotlivých realizovaných opatřeních, připravovaných aktivitách apod.

Sběr dat

Funkční a propracovaný systém sběru a evidence dostupných dat v oblasti předškolního vzdělávání je jedním z nástrojů, díky němuž může mít město, ale též mateřské a základní školy či OSPOD informace o stavu předškolního vzdělávání ve městě. Důležité jsou především data o naplněnosti mateřských škol, počtech dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání, počtech dětí s odkladem školní docházky apod.

Sběr a evidenci těchto dat by měl provádět pověřený pracovník města, nicméně podílet by se na něm měly i mateřské a základní školy, dětské lékaři, OSPOD, NNO apod. Získána data mohou být využitelná i v rámci přípravy projektových výzev.

Potřeby**Město Bílina má funkční a ucelený systém pravidelného sběru dat zaměřený na předškolní vzdělávání, konkrétně na:**

- zjišťování celkového počtu dětí ve městě, které jsou v předškolním věku
- zjišťování počtu dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání
- mapování naplněnosti jednotlivých předškolních zařízení v Bílině

Tato data slouží k mapování celkové situace v oblasti předškolního vzdělávání v Bílině a jako podklad pro přípravu jednotlivých opatření či projektových žádostí.

Na sběru dat se podílejí všechny relevantní instituce, konkrétně:

- pověření pracovníci města zodpovědní za oblast školství
- pracovníci Odboru sociálních věcí a zdravotnictví
- mateřské školy
- základní školy
- dětské lékaři
- organizace poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání
- terénní sociální pracovníci

Kromě údajů získaných od výše zmíněných institucí či osob se vychází též z běžně dostupných dat, např. od ČSÚ, údajů z matriky apod.

Zpracováním získaných dat je odpovědný pověřený pracovník města, který kromě evidence dat zpracovává také situační zprávu za školní rok.

Současný stav

V současné době žádný systém sběru dat v Bílině neexistuje, nicméně ve spolupráci se zástupci relevantních institucí, kteří pravidelně docházejí na jednání pracovní skupiny vzdělávání, byly některé možnosti sběru dat realizovány. Je však potřeba, aby se sběr dat standardizoval a aby za sběr těchto dat byl zodpovědný konkrétní pracovník města.

Cílový stav

Funkční a ucelený systém pravidelného sběru dat zaměřený na předškolní vzdělávání, ze kterého bude město vycházet při realizaci jednotlivých opatření či při podávání projektových žádostí a na jehož realizaci se podílejí všechny relevantní instituce.

Akce pro zavedení

Aby mohl systém sběru a evidence dat fungovat, je potřeba tento systém nastavit a zároveň zajistit, aby byl realizován. Zodpovědnost za zavedení tohoto opatření do praxe by mělo mít město Bílina, které by mělo s relevantními institucemi pravidelně komunikovat.

Priorita, termíny, harmonogram

1. bude vytvořen systém sběru dat s konkrétními informacemi – jaká data se budou získávat, kdo je bude zjišťovat a dodávat apod. – do 12/2015
2. oslovení relevantních institucí s žádostí o dodávání dat – do 12/2015
3. vedení města Bílina pověří pracovníka, který bude za sběr a analýzu dat zodpovědný – do 01/2016
4. zavedení systému sběru dat do praxe – do 02/2016

Karta potřeb

Karta opatření

Sběr dat

Vytvoření systému sběru dat a jeho zavedení do praxe

Cíle činnosti

Cílem činnosti je vytvoření funkčního a uceleného systému sběru dat zaměřeného na předškolní vzdělávání. Konkrétně jde o sběr takových dat, která umožní sledovat celkové počty dětí předškolního věku v Bílině a poté i počty dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání. Zároveň bude mít město Bílina k dispozici aktuální počet volných míst v mateřských školách či jiných předškolních zařízeních.

Získaná data mohou být využita při přípravě jednotlivých opatření zaměřených na předškolní vzdělávání a zlepšení systému včasné péče v Bílině, ale též při přípravě projektových žádostí.

Kroky k naplnění cíle

A) Oslovení relevantních institucí

- pověřený pracovník města osloví všechny relevantní instituce s žádostí o dodávání potřebných údajů
- data se budou získávat z mateřských škol, základních škol, jiných předškolních zařízení, od dětských lékařů, terénních sociálních pracovníků, z matriky, ČSÚ.

B) Získávání potřebných údajů:

1. data z mateřských škol

- aktuální kapacita mateřské školy (bude dodáváno do 30.6.)
- aktuální naplněnost MŠ dle zápisu (do 30.6.)
- aktuální naplněnost MŠ na začátku školního roku (do 15.9.)
- počty dětí s odkladem povinné školní docházky (do 15.9.)
- počty dětí nemající trvalé bydliště v Bílině (do 15.9.)
- počty dětí mladších 3 let (do 15.9.)
- data budou dodávat mateřské školy pověřenému pracovníkovi města

2. data ze základních škol

- aktuální kapacitu přípravných ročníků (do 30.6.)
- aktuální naplněnost přípravných ročníků (do 15.9.)
- počty dětí s odkladem povinné školní docházky (do 15.9.)
- počty dětí nemající trvalé bydliště v Bílině (do 15.9.)
- celkový počet žáků 1. ročníků dle zápisu (do 30.6.)
- celkový počet žáků 1. ročníků na začátku školního roku (do 15.9.)
- data budou dodávat základní školy pověřenému pracovníkovi města

3. data z jiných předškolních zařízení

- aktuální kapacita těchto zařízení (do 30.6.)
- aktuální naplněnost (do 15.9.)
- počty dětí s odkladem povinné školní docházky (do 15.9.)
- počty dětí nemající trvalé bydliště v Bílině (do 15.9.)
- data budou dodávat předškolní zařízení pověřenému pracovníkovi města

4. data od dětských lékařů

- počet dětí v evidenci lékaře dle ročníků narození (do 30.6. na následující školní rok)
- data bude zjišťovat pověřený pracovník města

5. data ČSÚ, data z matriky

- budou sloužit k přehledu o celkovém počtu dětí narozených v Bílině v jednotlivých rocích (je však nutné počítat s migrací, se kterou se v těchto datech nepočítá)
- tato data lze dále porovnat např. s daty od dětských lékařů
- data bude zjišťovat pověřený pracovník města

6. data z terénu

- budou sloužit jako doplňková data o stavu v některých lokalitách (např. Důlní či Teplické Předměstí)
- tato data budou průběžně sbírat terénní pracovníci (např. TSP města, společnosti Člověk v tísni, o.p.s., apod.)
- data budou dodávat jednotlivé instituce pověřenému pracovníkovi města

C) Zpracování získaných údajů

Získané údaje bude potřeba zpracovat tak, abychom zjistili:

- počty volných míst v mateřských školách
- celkový počet dětí předškolního věku
- počet dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání
- počty dětí s odkladem školní docházky, které nedocházejí do žádné formy předškolního vzdělávání

Naplněnost mateřských škol, přípravných ročníků a jiných předškolních zařízení zjistíme z dat, která tyto instituce dodají. Dle údajů ze zápisu budeme mít předpokládaný počet dětí pro příští školní rok. Ten budeme moci ještě porovnat s aktuálními údaji zaslánými na začátku školního roku. Takto zjistíme aktuální počet dětí, které docházejí do předškolního zařízení.

Celkový počet dětí předškolního věku nikdy nezjistíme zcela přesně, nicméně lze pracovat s následujícími daty:

1. data ČSÚ – z dat Českého statistického úřadu zjistíme celkový počet narozených dětí v Bílině dle jednotlivých ročníků
2. data od dětských lékařů – zjistíme celkový počet dětí evidovaných u pediatrů v Bílině dle jednotlivých ročníků. Vycházíme z předpokladu, že u dětských lékařů bude evidována valná většina dětí žijících v Bílině (aniž by se v Bílině narodily či zde měly trvalé bydliště). Tato data jsou nejspíše spolehlivější než data z ČSÚ, jelikož odrážejí aktuální situaci.
3. data z terénu budou sloužit spíše jako doplňková – terénní pracovníci mohou mít informace o nově přistěhovaných či odstěhovaných rodinách, mohou zjišťovat důvody neposílání dítěte do předškolního zařízení apod.

Kroky k naplnění cíle

Celkový počet dětí, které vypadávají z předškolního vzdělávání, zjistíme následujícím způsobem:

Bude potřeba pro daný školní rok vybrat jednotlivé ročníky, např. pro školní rok 2014/2015 budeme počítat s ročníky 2008, 2009, 2010, 2011. Abychom nezapočítávali děti, které již nastoupily na ZŠ, tak od celkového počtu dětí vybraných ročníků z dat získaných od pediatrií odečteme počty dětí, které nastoupily do 1. ročníků základní školy.

Od tohoto čísla pak odečteme počet dětí, které navštěvují předškolní zařízení, a získáme údaj o počtu dětí, které nenavštěvují žádné předškolní zařízení. Musíme počítat s tím, že ne všechny děti z ročníku 2011 jsou tříleté a také s tím, že někteří rodiče vzdělávají své děti doma. Zároveň bude potřeba odečíst počet dětí, které nejsou z Bíliny.

Intervence k zajištění činnosti

Ve spolupráci s městem Bílina nastavit systém sběru a evidence dat – je potřeba si vyjasnit, jaká data chceme sbírat, co chceme zjišťovat, od koho daná data budeme sbírat, jak a především kdo bude data sbírat a evidovat.

Systém sběru a evidence dat je potřeba diskutovat také s relevantními institucemi, např. MŠ, ZŠ, OSPOD, NNO apod.

Zahájení činnosti

Příprava systému začne na začátku školního roku 2015/2016, s realizací se pak počítá v následujícím školním roce, pilotní testování systému se však bude realizovat nejpozději do konce školního roku 2015/2016.

Harmonogram

1. vytvoření funkčního systému sběru potřebných dat (do prosince 2015)
2. oslovení všech relevantních institucí a organizací v Bílině, které mohou v této oblasti jakkoliv přispět, předání žádosti o pravidelné dodávání dat, která poslouží k následné analýze (do prosince 2015)
3. vedení města Bílina pověří konkrétního pracovníka, který bude mít sběr a analýzu těchto dat na starosti a bude za ně zodpovědný (do ledna 2016)
4. zavedení funkčního systému sběru potřebných dat do praxe (do února 2016)

Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Pověřený pracovník města
Na činnosti spolupracuje	Mateřské školy v Břlině, základní školy v Břlině, Člověk v tísni, o.p.s., Odbor sociálních věcí a zdravotnictví, ÚP Teplice, pediatři.
Počty osob, kterých se opatření týká	Cca 700 dětí předškolního věku a jejich rodiče
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje finanční podporu.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• neochota některých institucí spolupracovat a data dodávat. (Jedná se především o dětské lékaře, ostatní data jsou alespoň zpětně většinou dohledatelná) • nedostatek personálních kapacit na městě pro realizaci opatření
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Výstupem bude zpracování situační zprávy o stavu předškolního vzdělávání v Břlině vždy na daný školní rok. Hodnotit kvalitu lze i dle návazných opatření týkajících se práce s předškolními dětmi. Zpětně pak dle těchto dat můžeme hodnotit efektivitu jednotlivých opatření.

Spolupráce s rodiči a dětmi

Předškolní vzdělávání je jedním z hlavních předpokladů pro úspěšné zvládnutí především počátečních fází primárního vzdělávání. To platí u každého dítěte, u dětí ohrožených školním neúspěchem pak dvojnásobně. Právě péče o tyto děti na poli předškolního vzdělávání má v Břlině svoje rezervy. Ačkoli zde existují kromě mateřských škol také další alternativy (např. přípravné ročníky, předškolní klub), téměř 25 % dětí předškolního věku do žádného předškolního zařízení nedochází. A to i přesto, že kapacity mateřských škol jsou nenaplněné. Je proto důležité se touto oblastí velmi intenzivně zabývat a zaměřit se především na motivaci a podporu rodin v oblasti předškolního vzdělávání. Právě rodiče hrají v celém procesu důležitou a nezastupitelnou roli, a proto je důležité zaměřit se i na lepší komunikaci.

Potřeby

1. Jednou z nejdůležitějších potřeb je navrhnutí, příprava a realizace takových aktivit, které budou systémově motivovat a podporovat rodiny v oblasti předškolního vzdělávání (především pak rodiny, v nichž by děti mohly být ohroženy školním neúspěchem). Na přípravě těchto nástrojů se podílejí zástupci všech relevantních institucí (vedení mateřských a základních škol, OSPOD, NNO apod.).
2. Adaptační nástroje ve městě se ukázaly jako životaschopné, například realizace adaptačních dnů dětí z předškolního klubu ČVT v Mateřské škole Švabinského. V těchto aktivitách je potřeba pokračovat i nadále a vybudovat systém adaptačních nástrojů, které pomáhají všem rodičům a dětem v Bílině překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do školky.
3. Analyzovat potřeby ohrožených dětí a pomáhat vytvářet fungující síť podpůrných a odborných služeb zaměřených na práci s ohroženými dětmi a jejich rodinami, ale také služeb podporujících samotné pedagogy a vedení mateřských škol. Je potřeba též vyřešit způsob, jakým budou mateřským školám nahrazeny ztráty způsobené přijetím dětí, které nemusí platit školné.
4. Vybudovat a provozovat funkční systém podpory pro děti s odkladem školní docházky.

Současný stav

V současné době v Bílině funguje pravidelné setkávání skupiny vzdělávání, a to 1× měsíčně každý třetí pátek v měsíci.

Skupiny vzdělávání se v současné době účastní zástupci bílinských základních a mateřských škol, OSPODu, ÚP Teplice, města Bílina, DDM, společnosti Člověk v tísni, o.p.s., Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, Oddělení nemovitostí a investic, zástupci některých politických subjektů a další.

Ve školním roce 2013/2014 byla též započata spolupráce předškolního klubu realizovaného společností Člověk v tísni, o.p.s., s Mateřskou školou Švabinského v rámci adaptačních dnů. Pro další školní roky se plánuje rozšíření tohoto nástroje i do ostatních mateřských škol.

Rodičům dětí docházejících do předškolních zařízení (především do předškolního klubu ČVT) je nabízena také spolupráce s pracovníky služby Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, v rámci níž se řeší docházka dětí do běžné MŠ.

Cílový stav

Město pravidelně komunikuje v rámci řešení problematiky předškolního vzdělávání se zástupci všech relevantních subjektů v oblasti vzdělávání, a to buď individuálně, nebo pomocí pravidelných setkání a ve spolupráci s partnery zpracovává a pravidelně aktualizuje nastavení systému cílené podpory pro rodiny, minimálně:

1. existuje systém motivace a podpory rodin, kde by děti mohly být ohroženy školním neúspěchem v oblasti předškolního vzdělávání, jehož garantem je město Bílina
2. existuje systém adaptačních nástrojů, které pomáhají všem rodičům a dětem v Bílině překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do školky
3. město Bílina aktivně analyzuje potřeby ohrožených dětí a pomáhá vytvářet předpoklady pro fungující síť podpůrných a odborných služeb
4. funkční systém podpory pro děti s odkladem školní docházky

Akce pro zavedení

- V rámci pracovní skupiny se budou hledat řešení konkrétních situací.
- Město určí osobu zodpovědnou za koordinaci úkolů po květnu 2015 a poskytne součinnost pro realizaci opatření
- Vyjednávání: Na úrovni rozhodovatelů existuje shoda o posílení intervence směrem k rodičům, o umožnění adaptačních aktivit, aktivně pracujeme s daty a plánujeme kapacity podpůrných služeb

Priorita, termíny, harmonogram

vyjednávání s rozhodovateli a dalšími aktéry o možnostech realizace jednotlivých aktivit

Zvýšené informační aktivity směrem k rodičům**Cíl činnosti**

Cílem činnosti je realizace informačních aktivit zaměřených na rodiče, které povedou k jejich větší orientaci v systému předškolního vzdělávání a zároveň i k jejich větší motivaci pro vzdělávání jejich dětí.

Jedná se např. o:

- zápisy do mateřských škol, termíny zápisů, potřebné dokumenty apod.
- příležitosti pro chudé děti, např. odpuštění školného
- informace o alternativních příležitostech, jakými mohou být předškolní kluby, přípravné ročníky apod.
- informace o specializovaných pedagogických pracovištích a konkrétních formách pomoci, kterou nabízejí (lze doplnit také např. o pomoc s domlouváním termínu návštěvy, zajištění dopravy apod.)
- informace o alternativních možnostech v rámci mateřských škol, např. docházka pouze dopoledne, hrazení stravného den předem apod.
- zajištění předávání informací o předškolním vzdělávání a jednotlivých zařízeních např. formou dnů otevřených dveří
- zajištění motivace rodičů ke vzdělávání jejich dětí např. pomocí poskytování sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi či v rámci činnosti OSPOD

Kroky k naplnění cíle

- příprava souboru aktivit zaměřených na zvyšování informačních aktivit směrem k rodičům v oblasti předškolního vzdělávání, na kterém se podílejí zástupci všech relevantních institucí
- jednání se zástupci vedení města o jednotlivých aktivitách zaměřených na řešení problematiky předškolního vzdělávání
- zajištění koordinace jednotlivých aktivit

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s vedením města směřující k vytvoření personálních kapacit v rámci MěÚ Bílina, které budou zodpovědné za realizaci jednotlivých opatření.

Zahájení činnosti	Podzim 2015
Harmonogram	• vyjednávání s jednotlivými aktéry – do 9/2015 • realizace pilotní fáze – během zápisů pro školní rok 2016/2017
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Město určí osobu zodpovědnou za koordinaci jednotlivých aktivit, některé aktivity přímo zajišťují jednotlivé instituce.
Na činnosti spolupracuje	NNO, OSPOD, mateřské školy, základní školy, poradny, ÚP, pediatři
Počty osob, kterých se opatření týká	V Bílině se jedná zhruba o 180–200 dětí, které nenavštěvují žádné předškolní zařízení.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou významnou finanční podporu.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	Neochota jednotlivých institucí a zařízení podílet se na realizaci opatření.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Zvýšení počtu ohrožených dětí v předškolních zařízeních.

Adaptační aktivity

Cíl činnosti

Cílem aktivity je vytvoření funkčního systému adaptačních nástrojů, které pomáhají všem rodičům v Bílině překonávat počáteční obtíže spojené s nástupem do školky. Jedná se o takové aktivity, které přiblíží rodičům a jejich dětem prostředí mateřských škol a zároveň budou podporovat pedagogy a vedení školek při vzdělávání dětí ohrožených školním neúspěchem a při komunikaci s rodinami těchto dětí.

Mezi tyto aktivity patří:

- adaptační dny dětí z předškolního klubu v mateřských školách (jejich podpora a rozšíření do všech mateřských škol)
- doplnění adaptačních dnů také o aktivity, jichž by se s dětmi účastnili i rodiče, např. společné výlety, besedy, workshopy
- dny otevřených dveří ve všech předškolních zařízeních
- podpůrné aktivity pro pedagogy a vedení mateřských škol, např. vzdělávání na téma komunikace s rodiči, práce s ohroženými dětmi, metoda Grunnlaget a další
- podpora mateřských škol při získávání finančních prostředků na realizaci některých aktivit (bude samostatně zpracováno v kartě potřeb a opatření zaměřené na fundraising)

Na tyto aktivity by měla navazovat další opatření, která budou podporovat rodiče v průběhu docházky jejich dětí do mateřských škol, např. spolupráce se službou Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, možnost docházet do MŠ pouze v dopoledních hodinách apod.

Kroky k naplnění cíle

Ve spolupráci se zástupci jednotlivých institucí zpracovat materiál s popisem jednotlivých adaptačních nástrojů.

Jednání s vedením města ohledně podpory jednotlivých nástrojů.

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s vedením města směřující k vytvoření personálních kapacit v rámci MěÚ Bílina, které budou zodpovědné za realizaci jednotlivých opatření.

Zahájení činnosti	Začátek školního roku 2015/2016 – rozšíření adaptačních dnů i do ostatních mateřských škol
Harmonogram	• rozšíření adaptačních dnů – podzim 2015 • jednání s jednotlivými aktéry o dalších aktivitách – do 01/2016 • Dny otevřených dveří v předškolních zařízeních, případně realizace dalších aktivit – během školního roku 2015/2016
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Město určí osobu zodpovědnou za koordinaci jednotlivých aktivit, některé aktivity přímo zajišťují jednotlivé instituce.
Na činnosti spolupracuje	NNO, OSPOD, mateřské školy, základní školy, poradny, ÚP, pediatři, Člověk v tísni, o.p.s.
Počty osob, kterých se opatření týká	V Bílině se jedná zhruba o 180–200 dětí, které nenavštěvují žádné předškolní zařízení.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Opatření nevyžaduje žádnou významnou finanční podporu.
Předpokládaná rizika	Neochota mateřských škol a dalších institucí realizovat některé aktivity.
Způsoby hodnocení efektivity	Zvýšení počtu ohrožených dětí v předškolních zařízeních.

Zajištění podpůrných a odborných služeb

Cíl činnosti

Cílem je zajistit realizaci podpůrných a odborných služeb, které reagují na potřeby ohrožených dětí a jejich rodičů, ale též na potřeby pedagogů a vedení mateřských škol či jiných předškolních zařízení. Mezi tyto aktivity lze zařadit např.:

- zajištění asistentů pedagoga v mateřských školách (např. i pomocí praxí studentů studujících předškolní výchovu a vzdělávání)
- zajištění odborných pedagogických pracovníků (psycholog, speciální pedagog) v mateřských školách
- zajištění vzdělávání pedagogů v oblastech práce s ohroženými dětmi
- možnosti využití jiných (v současné době neobvyklých) nástrojů, např. supervize, koučing, sdílení dobrých praxí, návštěvy jiných zařízení apod.
- zahájení užší spolupráce s dětskými lékaři v oblasti včasné péče a využití dostupných služeb při zajištění včasné péče (intervence OSPOD, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi)

Kroky k naplnění cíle

Pro přípravu a realizaci podpůrných a odborných služeb je potřeba zjistit potřeby:

- ohrožených dětí a jejich rodičů
- pedagogů a vedení mateřských škol ve vztahu k práci s ohroženými dětmi

Jednání s vedením města zaměřené na seznámení s těmito potřebami a možnostmi realizace aktivit k jejich naplňování v Bílině (zajištění spolupráce jednotlivých subjektů, financování aktivit apod.). V návaznosti na tato jednání je potřeba podpořit realizaci jednotlivých aktivit, a to především v oblasti zajištění financí (podpora fundraisingu, financování z městského rozpočtu).

Intervence k zajištění činnosti

Jednání s vedením města směřující k vytvoření personálních kapacit v rámci MěÚ Bílina, které budou zodpovědné za realizaci jednotlivých opatření.

Zahájení činnosti

Bude záležet na typu jednotlivých výzev a také termínu, kdy budou tyto výzvy vyhlášeny. Realizace náročnějších aktivit bude závislá na finančních prostředcích z těchto výzev, její začátek se předpokládá v průběhu školního roku 2015/2016. Je však možné zajistit personální kapacity na městě, které mohou začít s vedením škol jednat o jednotlivých aktivitách a zajišťovat podporu těchto aktivit.

Harmonogram	Školní rok 2015/2016 • jednání s dětskými lékaři a dalšími institucemi (OSPOD, NNO, ÚP,) zaměřené na nastavení systému včasné péče • příprava schématu podpůrných a odborných aktivit dle potřeb jednotlivých mateřských škol Školní rok 2015/2016 • zajištění finančních prostředků na realizaci jednotlivých aktivit
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Město určí osobu zodpovědnou za koordinaci jednotlivých aktivit, některé aktivity přímo zajišťují jednotlivé instituce.
Na činnosti spolupracuje	NNO, OSPOD, mateřské školy, základní školy, poradny, ÚP, pediatři, Člověk v tísni, o.p.s.
Počty osob, kterých se opatření týká	V Bílině se jedná o cca 800 dětí předškolního věku, částečně však také dětí ve věku 0–3 roky v rámci realizace aktivit v oblasti včasné péče.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Bude záležet na typu jednotlivých aktivit.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• nedostatek finančních prostředků na realizaci jednotlivých aktivit • neochota pediatriů spolupracovat • zajištění nekvalitních osob, realizujících jednotlivé aktivity, např. psychologů či speciálních pedagogů, supervizorů, asistentů pedagoga apod.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Vždy na konci školního roku proběhne hodnocení realizovaných aktivit. Toto hodnocení bude dělat pověřený pracovník města.

Zvýšená podpora dětí s odkladem povinné školní docházky (OŠD)**Cíl činnosti**

Cílem opatření je podpora dětí, které dostaly odklad a doposud žádné předškolní vzdělávání neabsolvovaly (příp. jen po zanedbatelnou dobu). Tyto děti by měly mít zajištěné předškolní vzdělávání, aby se situace další rok neopakovala.

Kroky k naplnění cíle

1. spolupráce s OSPODem v rámci monitoringu dětí s OŠD, doporučení předškolního vzdělávání apod. Jednou z možností je využití externích psychologů v době zápisů a po nich, případně se lze opřít o hodnocení učitelů přítomných u zápisu. Lze využít také nástroje případových konferencí, na nichž by kromě doporučení předškolního vzdělávání mohla být rodičům nabídnuta spolupráce s NNO (např. sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi).
2. spolupráce s MŠ, především v oblasti zajištění kapacit pro děti s OŠD
3. spolupráce se ZŠ, které zřizují přípravné ročníky – možnosti docházky dětí s OŠD do přípravných ročníků
4. spolupráce s PPP v oblasti zajištění kvalitního šetření a kvalitních posudků
5. zajištění podpůrných opatření ze strany města (např. odpuštění školného či stravného)
6. spolupráce s NNO – možnosti docházky do předškolního klubu
7. zajištění nových služeb – např. dobrovolníci, doučování, odpolední předškolní klub

Intervence k zajištění činnosti

- nastavit pravidla pro zajištění kvalitního předškolního vzdělávání pro děti s OŠD
- povinnost pro děti s OŠD navštěvovat předškolní vzdělávání
- zapojení odborníků (asistenti, spec. pedagogové atd.) do problematiky

Zahájení činnosti

V období zápisů ve školním roce 2015/2016.

Harmonogram	• nastavení pravidel pro zajištění předškolního vzdělávání pro děti s nŠD (vč. zajištění spolupráce mezi jednotlivými subjekty) – do 6/2015 • zajištění realizace jednotlivých aktivit v době zápisů do MŠ • zajištění předškolního vzdělávání pro děti s odkladem na školní rok 2015/2016
Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Město určí osobu zodpovědnou za koordinaci jednotlivých aktivit, některé aktivity přímo zajišťují jednotlivé instituce.
Na činnosti spolupracuje	NNO, OSPOD, mateřské školy, základní školy, poradny, ÚP, pediatři, Člověk v tísni, o.p.s.
Počty osob, kterých se opatření týká	Dle údajů z mateřských a základních škol pro rok 2014/2015 je v Břilině celkem 26 dětí s odkladem školní docházky.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Jedná se především o nastavení spolupráce mezi jednotlivými subjekty, takže pokud nějaké náklady existují, tak pouze v rámci zajišťování některých podpůrných mechanismů (např. odpuštění školného či stravného, zajištění externích poradenských pracovníků).
Předpokládaná rizika	• neochota dále pracovat s dětmi s OŠD • PPP doporučí odklad i tam, kde není třeba • povinnost zajistit předškolní vzdělávání pro děti s OŠD bude přesunuta na rodiče • finanční zátěž – pokud děti s OŠD již v minulosti navštěvovaly MŠ, není jim využívání předškolního zařízení poskytnuto zdarma
Způsoby hodnocení efektivity	Zvýšení počtu dětí s OŠD, které docházejí do předškolního zařízení.

Dodatečné vzdělávací příležitosti

Ačkoli je kapacita mateřských škol v Bílině nenaplněna a volných míst je cca 60, tak téměř 200 dětí v Bílině nedochází do žádného předškolního zařízení. Kapacitně plné jsou však přípravné třídy na základních školách či předškolní klub společnosti Člověk v tísni, o.p.s. Primárním cílem je samozřejmě umístit co nejvíce dětí do běžných mateřských škol, nicméně je potřeba zaměřit se také na alternativní zařízení a možnosti, které mohou těmto dětem nabídnout. Tato karta shrnuje informace o dodatečných možnostech vzdělávání a nastiňuje způsob, jak s těmito možnostmi pracovat.

Výchozí stav

V současné době jsou kapacity mateřských škol zřizovaných městem Bílina nenaplněny, zároveň téměř 200 dětí předškolního věku do žádného předškolního zařízení nedochází. Primární potřebou je tedy poskytnout vzdělávání v běžné mateřské škole co největšímu počtu dětí, především pak dětem ohroženým školním neúspěchem.

Jelikož se velmi početné skupině dětí v současné době nedostává předškolního vzdělávání, je zapotřebí:

- zmonitorovat počet a kapacitu zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání.
- s touto informací pracovat tak, aby se dostala k rodičům, pracovníkům PPP, pracovníkům OSPOD apod., kteří s ní mohou nadále pracovat ve snaze umístit dítě do zařízení, které předškolní vzdělávání poskytne.

Cílový stav

Ve městě Bílina v současné době fungují následující zařízení poskytující dodatečné možnosti předškolního vzdělávání:

- předškolní klub – jedná se o předškolní klub, který zřizuje společnost Člověk v tísni, o.p.s., v Bílině od roku 2006, jeho kapacita je v současné době 15 dětí. Jedná se o fakultativní činnost Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi (SAS).
- přípravné třídy – v Bílině jsou přípravné třídy na ZŠ Lidická a ZŠ Za Chlumem, a to o aktuální naplněnosti 36 dětí
- doučování prvňáků – v rámci realizace Sociálně aktivizačních služeb pro rodiny s dětmi je společností Člověk v tísni realizována také fakultativní aktivita služba zaměřená na doučování dětí v prvním ročníku, které dříve docházely do předškolního klubu. Jedná se o fakultativní činnost SAS.
- kluby pro rodiče s dětmi:
 1. ČvT realizuje klub pro rodiče s dětmi, v jehož rámci jsou pro rodiče realizovány především přednášky, besedy, workshopy apod. Rodiče ale též pracují ve skupině, sdílejí navzájem informace apod. Jedná se o fakultativní činnost SAS.
 2. Rodinné centrum Klokánek realizovaný Domem dětí a mládeže Bílina. Rodinné centrum Klokánek je pro všechny bílinské rodiče a rodiče z okolních vesnic, které se chtějí se svým dítětem stýkat s jinými rodiči a dětmi a připravovat svoje děti na život v kolektivu, na vstup do školky a na práci ve skupině. (cena je 40 Kč za jednotlivou schůzku)
- NZDM – v rámci činnosti NZDM pro cílovou skupinu dětí 6–14 let dochází i k doučování dětí v prvním ročníku ZŠ

Cílový stav

Ve městě Bílina existují alternativní zařízení nabízející předškolní vzdělávání dětem, které se nedostaly do MŠ, o adekvátní kapacitě. Možnosti dodatečného předškolního vzdělávání jsou dobře známy relevantním aktérům (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD), kteří s nimi dále pracují (informují rodiče o možnostech), tak, aby se dětem potřebného vzdělání dostalo.

Akce pro zavedení

- vytvoření přehledu alternativních možností předškolního vzdělávání
- zahájení spolupráce s rodiči a zařízeními poskytujícími dodatečné možnosti vzdělávání směřující k docházce dětí do těchto zařízení

Priorita, termíny, harmonogram

Zajištění monitoringu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti a předání informací o dodatečném předškolním vzdělávání zástupcům relevantních institucí (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD) – od 11/2015.

Monitoring zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti v oblasti předškolního vzdělávání

Cíl činnosti	Cílem je mít přehled o počtu, druhu a kapacitě zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti.
Kroky k naplnění cíle	• zahájení spolupráce se zařízeními, které poskytují dodatečné vzdělávací možnosti v oblasti předškolního vzdělávání • zjištění počtu těchto zařízení, jejich druhu a kapacity • předání těchto informací relevantním aktérům (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD)
Intervence k zajištění činnosti	Je potřeba, aby za realizaci tohoto opatření byl někdo zodpovědný. Ideálně by to měl být pověřený pracovník města, nejlépe odboru nebo oddělení, které se bude vzděláváním zabývat. V současné době tyto informace zjišťuje pracovník ČvT.
Zahájení činnosti	5/2015
Harmonogram	5/2015 – zahájení monitoringu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti v oblasti předškolního vzdělávání 06/2015 – vyhodnocení stávajících kapacit (kapacity jsou dostačující či nikoli) 09/2015 – informování všech relevantních aktérů (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD) o dodatečném předškolním vzdělávání, jednotlivých zařízeních, jejich kapacitách apod.
Za činnost zodpovídá	Pověřený pracovník města Bílina (v současné době data sbírá zástupce ČvT).
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav).

Počty osob, kterých se opatření týká	V současné době téměř 200 dětí, které nenavštěvují žádné předškolní zařízení.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Na samotný monitoring: 0 Kč.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	Neochota zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací příležitosti spolupracovat.
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Budou k dispozici všechny dostupné údaje týkající se dodatečných vzdělávacích příležitostí v rámci předškolního vzdělávání.

Předání informace o dodatečných vzdělávacích možnostech rodinám s dětmi, které by těchto příležitostí mohly využít

Cíl činnosti

Cílem je zajistit alespoň minimální předškolní přípravu pro děti ohrožené školním neúspěchem, kterým se nepodařilo dostat do mateřské školy.

Dodatečné vzdělávací příležitosti by ve městě měly být k dispozici, je však potřeba nejprve vyzkoušet všechny možnosti pro umístění dětí do běžných mateřských škol.

Kroky k naplnění cíle

- zpracování monitoringu zařízení poskytujících dodatečné vzdělávací možnosti v oblasti předškolního vzdělávání (viz předešlé opatření) – v případě potřeby rozšíření těchto kapacit
- vytvoření funkčního systému předávání informací rodinám (např. v rámci zápisů do MŠ či ZŠ, pracovníky OSPOD, využití webu apod.)
- pomoc rodinám s výběrem vhodného zařízení (mohou dělat např. pracovníci OSPOD, pracovníci NNO – služba SAS apod.)

Intervence k zajištění činnosti

Je potřeba jednat s relevantními aktéry a nastavit systém, jakým budou dané informace rodinám předávány. Město Břilina by mělo realizaci tohoto opatření pověřit konkrétního pracovníka (nejlépe pracovníka, který bude zodpovědný za oblast vzdělávání ve městě).

Zahájení činnosti

Ve školním roce 2014/2015, ideálně v období zápisů do MŠ a ZŠ – pedagogové MŠ i ZŠ by měli mít informace o dodatečných vzdělávacích příležitostech v oblasti předškolního vzdělávání a rodičům tyto informace předávat (především pak rodičům dětí s odkladem školní docházky).

Harmonogram

- 01/2015 - informování všech relevantních aktérů (pedagogové/ředitelé MŠ a ZŠ, pracovníci PPP, OSPOD) o dodatečném předškolním vzdělávání, jednotlivých zařízeních, jejich kapacitách apod. – již bylo uskutečněno
- do 06/2015 - vytvoření funkčního systému předávání informací rodinám (např. v rámci zápisů do MŠ či ZŠ, pracovníky OSPOD, využití webu apod.)
- od školního roku 2015/2016 zahájení pomoci rodinám s výběrem vhodného zařízení (mohou dělat např. pracovníci OSPOD, pracovníci NNO – služba SAS apod.)

Za činnost zodpovídá/ zajišťuje	Pověřený pracovník města
Na činnosti spolupracuje	Zařízení poskytující alternativní formy předškolního vzdělávání (viz Současný stav), pracovníci OSPOD, PPP, učitelé v MŠ, ZŠ, rodiče.
Počty osob, kterých se opatření týká	Děti, které propadají systémem předškolního vzdělávání, a žádného se jim před nástupem na ZŠ nedostává (cca 200 dětí).
Předpokládaný rozpočet na činnost	Pokud současné kapacity dostačují a není potřeba vytvářet nové, tak 0 Kč.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• nedostatek zařízení nabízejících dodatečné možnosti předškolního vzdělávání • nedostatečná informovanost o jejich existenci a kapacitě • nedostatečná kvalita přípravy dětí v zařízeních nabízející alternativní předškolní vzdělávání (např. segregovaná zařízení – předškolní klub ČvT, přípravné třídy) • pracovníci PPP, OSPOD, MŠ, ZŠ apod. s možnostmi dodatečného vzdělávání nepracují (neinformují o nich rodiče)
Způsoby hodnocení kvality/ efektivity	Monitorování počtu dětí, které dodatečných vzdělávacích možností využívají.

Fundraising a projektové poradenství

V příštím programovacím období (2014–2020) budou příležitosti pro získání financí na dodatečné vzdělávací podpory jak na úrovni měst, tak vzdělávacího systému jako celku. Operační program věda, výzkum, vzdělávání má jako jednu ze svých tří prioritních os rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání. V rámci této prioritní osy je plánováno podporovat například:

- tvorbu místních plánů pro rozvoj vzdělávání
- investice do vzdělávání pedagogických pracovníků, zejména v oblasti přístupu k dětem a žákům se speciálními vzdělávacími potřebami
- realizaci různých vyrovnávacích a podpůrných opatření (např. asistentů pedagoga)
- zřizování školních poraden či pozic, které dosud školám chybějí (sociální pedagog, školní psycholog)
- realizaci programů prevence školní neúspěšnosti a prevence předčasného opouštění vzdělávacího procesu

Program klade důraz i na rozvoj a zvyšování kvality předškolního vzdělávání, a to jak plánovanou podporou stávajících předškolních zařízení (mateřských školek), tak podporou nízkoprahových předškolních center, na spolupráci škol a rodičů, spolupráci vzdělávacích zařízení a subjektů poskytujících sociální služby.

Pokud budou města a obce na tyto příležitosti dostatečně připraveny, zejména s ohledem na kapacity svých pracovníků, kteří se budou věnovat činnosti v oblasti získávání prostředků z evropských fondů a podporu škol v této oblasti, mohou získat pro své malé obyvatele zajímavé vzdělávací příležitosti. Námi navrhovaná opatření řeší právě kapacity a předběžnou přípravu na tyto nové finanční příležitosti.

V současné době jsou právě v řadě měst tyto kapacity nedostatečné, školy jako takové od svých zřizovatelů podporu v tomto směru nedostávají a v případě, že se rozhodnou získat a využít finanční podporu z evropských fondů, potýkají se často také právě s nedostatečnou personální kapacitou, s náročnou administrativou projektů apod.

Potřeby

1. posílení role zřizovatele při fundraisingu mateřských škol
2. posílení a vznik projektových týmů v mateřských školách
3. školení v oblasti fundraisingu pro vedení škol a pedagogy

Současný stav

V současné době neexistuje ve městě Bílina žádná systematická podpora mateřským školám v oblasti fundraisingu ze strany zřizovatele. Mateřské školy se zaměřují spíše na získávání financí v rámci menších projektových výzev a málokdy podávají žádosti do velkých operačních programů, jelikož jsou tyto projekty spojeny s náročnou přípravou a následným řízením a administrací. Obrovským příslibem je realizace projektu OP VK Zvyšování kvality základního vzdělávání na Bílinsku. Tento projekt realizuje město Bílina, a ačkoli je zaměřen na podporu základních škol, lze předpokládat, že pokud budou výzvy zaměřené na předškolní vzdělávání, bude město podobným způsobem podporovat i mateřské školy.

Cílový stav

Ve městě Bílina existují na relevantních odborech dostatečné personální a odborné kapacity zaměřené na fundraising „měkčích projektů“ pro oblast vzdělávání a pro oblast sociální. Jsou tak vytvořeny kvalitnější podmínky pro vícezdrojové financování škol a dalších institucí a ze strany města mají tyto instituce maximální možnou podporu při vyhledávání, přípravě a realizaci projektových výzev.

Mateřské školy prohlubují své znalosti a zkušenosti při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů, vědí, jak tyto projekty řídit a administrovat a mají k tomu určené projektové týmy.

Akce pro zavedení

Zahájení debaty s vedením města nad možností vzniku pracovní pozice fundraisera „měkkých projektů“, případně nad možnostmi využití externích kapacit. V současné době jsou měkké projekty připravovány stávajícím týmem Oddělení regionálního rozvoje.

Zpracování analýzy zaměřené na zmapování zkušeností mateřských škol s přípravou a realizací projektů a jejich potřeb v této oblasti.

Harmonogram

1. posílení Oddělení nemovitostí a investic o fundraisera „měkkých projektů“ – lze předpokládat až začátkem nového programovacího období na roky 2014–2020, do té doby budou měkké projekty připravovány současným týmem. Lze též využít externích kapacit, např. společnosti zabývající se projektovým poradenstvím
2. vytvoření fundraisingového kalendáře pro mateřské školy a další instituce – lze realizovat v současné době, bude záležet na časových možnostech pracovníků Oddělení regionálního rozvoje
3. vzdělávání pro vedení mateřských škol i jednotlivé pedagogy v oblasti fundraisingu, představení projektových výzev a možností – lze realizovat v současné době

Projektové poradenství pro mateřské školy a další instituce v Bílině**Cíl činnosti**

Hlavním cílem je posílení role zřizovatele při fundraisingu škol a dalších institucí. Dílčím cílem může být vytvoření školních projektových týmů a prohloubení znalostí a zkušeností pracovníků škol při získávání finančních zdrojů z velkých operačních programů.

Kroky k naplnění cíle

- vytvoření fundraisingového kalendáře pro mateřské školy a další instituce
- zajištění vzdělávání v oblasti fundraisingu pro vedení mateřských škol, případně dalších institucí
- posílení a vznik projektových týmů v mateřských školách
- zajištění dostatečných odborných a personálních kapacit u zřizovatele, jež se budou věnovat fundraisingu měkkých projektů

Intervence k zajištění činnosti

Přesvědčit vedení města o přínosu, který bude fundraiser „měkkých“ projektů pro město mít. Kromě podpory vzdělávacích institucí ve městě lze tyto kapacity využít i pro zajištění sociálních služeb v Integrovaném centru prevence.

Zahájení činnosti

Začátek roku 2015

Harmonogram	• od září 2015 průběžně – pracovník Oddělení regionálního rozvoje (ORR) bude každý měsíc pravidelně (cca 1× měsíčně) připravovat pro mateřské školy fundraisingový kalendář nebo výčet fundraisingových příležitostí; s tím je spojena i možnost mateřských škol oslovit pracovníka ORR s žádostí o pomoc s přípravou projektové dokumentace na konkrétní výzvu • v průběhu školního roku 2015/2016 – zajištění vzdělávání pro vedení mateřských škol, případně pedagogy mateřských škol v oblasti fundraisingu; s tím souvisí i podpora mateřských škol při sestavování projektových týmů • zajištění personálních kapacit na přípravu projektů v programovacím období 2015–2020 – závisí na vyhlášení jednotlivých výzev v tomto programovacím období
Za činnost zodpovídá	Úsek dotací a strategie rozvoje města
Na činnosti spolupracuje	Mateřské školy v Bílině, Člověk v tísni, o.p.s., Oddělení regionálního rozvoje.
Počty osob, kterých se opatření týká	Primárně všichni žáci mateřských škol v Bílině, vedení mateřských škol, učitelé; sekundárně rodiče dětí navštěvujících mateřskou školu.
Předpokládaný rozpočet na činnost	Fundraiser – mzda na 1,0 úvazek cca 450 000,-/rok, lze však využít současných personálních kapacit.
Předpokládaná rizika/ Problémová místa	• nedostatek personálních kapacit • vyhlášené výzvy nebudou korespondovat s potřebami města a jednotlivých vzdělávacích institucí
Způsoby hodnocení efektivity	• navýšení počtu podaných a realizovaných projektových žádostí • pravidelné mapování potřeb mateřských škol • rozšíření nabídky v oblasti vzdělávání v Bílině

Člověk v tísni, o. p. s.
www.clovekvtisni.cz

Cheiron T, o. p. s.
www.cheiront.cz

**Diakonie Českobratrské církve evangelické,
 středisko Vsetín**
www.diakonievsetin.cz

**OBLASTNÍ CHARITA
 JIHLAVA**

**Diecézní charita Brno –
 Oblastní charita Jihlava**
www.jihlava.charita.cz

**SPOLEČNOST
 tady a teď**
Společnost Tady a teď, o. p. s.
www.tadyated.org

IQ Roma servis, o. s.
www.iqrs.cz

Amalthea, o. s.
www.amalthea.pardubice.cz

Občanské sdružení Salinger
www.salinger.cz

Sdružení sociálních asistentů Ostrava, o. s.
www.socialniasistence.cz

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Projekt CZ.1.07/1.2.00/43.0007 „Pojďte do školky!“ je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem ČR.